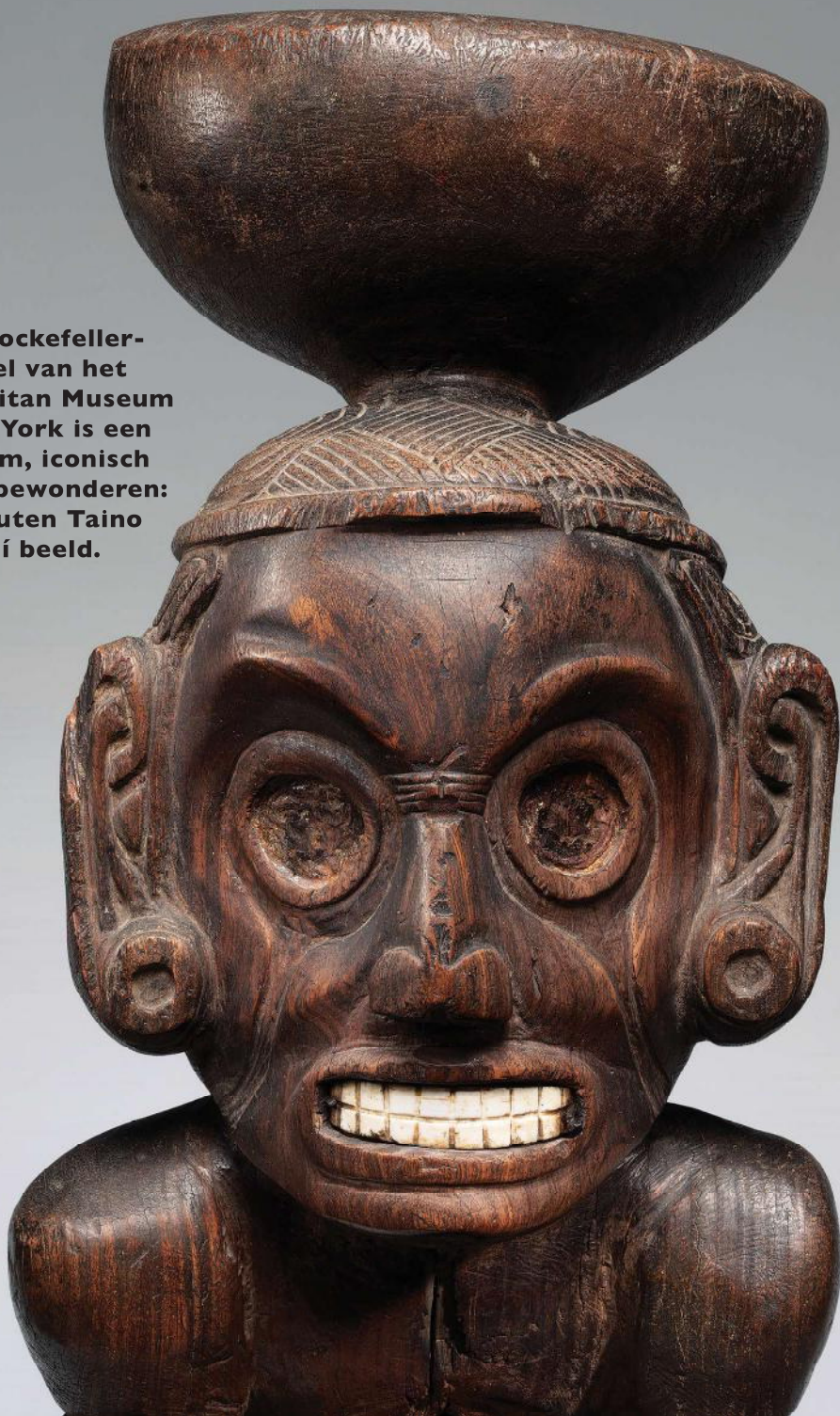

Zemí

een intrigerend
beeld van de Taino

In de Rockefeller-
vleugel van het
Metropolitan Museum
in New York is een
zeldzaam, iconisch
werk te bewonderen:
een houten Taino
zemí beeld.

De Taino vormden een indianenvolk dat leefde in gebieden rond de Caribische Zee, op de eilanden Hispaniola, Bahama's, Cuba, Jamaica, Puerto Rico, de Turks- en Caicoseilanden en de noordelijke Kleine Antillen.

Taino-voorouders

De Taino zijn vooral bekend, omdat het de eerste indianen waren die Christoffel Columbus in 1492 aantrof. Schattingen van het aantal Taino dat in 1492 leefde, lopen uiteen van enkele honderduizenden tot acht miljoen. Ze waren verdeeld in chiefdoms, die werden geleid door een *cacique* (Taino voor chief). De Taino waren tegen het eind van de 16e eeuw als apart volk uitgestorven, onder andere door ziekten die de kolonisten uit Europa hadden meegebracht. Wel stammen vele inwoners van het gebied van de Taino af; DNA-onderzoek in Puerto Rico heeft uitgewezen dat 61% van de bevolking Taino-voorouders heeft.

Vriendelijk en vreedzaam

Columbus schreef aan de koning en koningin van Spanje: *Zo volgzzaam, zo vredelievend zijn deze mensen, dat ik Uwe majesteit durf te zweren, dat er op aarde geen beter volk bestaat. Ze hebben hun naasten lief als zichzelf en in de omgang zijn zij altijd vriendelijk en vreedzaam. En hoewel het waar is dat zij naakt zijn, hun manieren zijn fatsoenlijk en lofwaardig.*

Hoewel Columbus in zijn reisverslag en brieven de natuurlijke goedheid van de Taino prees, zag hij tegelijkertijd goede kansen hen militair te onderwerpen en tot het katholicisme te bekeren. Columbus was er 'als rechtgeaarde Europeaan' van overtuigd, dat de Taino 'moesten worden aangezet noodzakelijke arbeid te verrichten' en 'onze levenswijze moesten aannemen.' Columbus zou later tien van zijn vriendelijke gastheren gevangen-nemen om ze in Spanje de 'blanke' manieren te leren.

De Taino zouden zich niet tegen de bekering verzetten, maar wel tegen het doorzoeken van hun dorpen op goud en edelstenen en het platbranden van hun dorpen als strafmaatregel bij pro-

De Caribische Zee met de eilanden waar de Taino gewoond hebben.

Bron Wikimedia commons, bewerking André Smit

test tegen plundering. De Spanjaarden namen in de tien jaar daarop honderden mannen, vrouwen en kinderen gevangen en verkochten hen als slaven in Europa. Verzet werd met geweren en sabels onderdrukt en hele bevolkingsgroepen werden vernietigd. 'Honderdduizenden mensen binnen de tien jaar, nadat Columbus voet aan land had gezet op 12 oktober 1492.' (Brown, 1970)

Godheid of geest

In de Taino-cultuur zijn betekenis, vormgeving en functionaliteit van de objecten verweven met spiritualiteit, de daarbij behorende ceremonies en de politieke macht.

Zemí in de Taino-taal verwijst niet naar een object of afbeelding, maar naar een spirituele en vitale kracht met betrekking tot goden en voorouders. Zemí is dus een toestand van het zijn. Een houten of stenen beeld waarin een godheid of geest gehuisvest is, wordt ook zemí genoemd. Spaanse beschrijvingen uit het einde van de 15e eeuw maken duidelijk hoe zemí's werden gebruikt als mengvlak of palet, reliekhouder of persoonlijk ornament. De hier afgebeelde bijzondere, houten zemí werd zeer waarschijnlijk gebruikt bij

Een rotstekening in de grotten van Pomier laat iemand zien die cohoba opsnuift. In een complex van 55 grotten in het zuiden van de Dominicaanse Republiek, bevindt zich de grootste verzameling rotstekeningen van het Caribisch gebied. De tekeningen zijn voornamelijk door de Taino gemaakt, maar ook aan andere bevolkingsgroepen (de Caraïben en de Igneri) worden tekeningen toegeschreven. De oudste tekeningen zijn minstens 2000 jaar geleden gemaakt. Door de ongecontroleerde winning van kalksteen in de buurt zijn veel grotten beschadigd.

Bron foto en tekst Wikipedia

(genezings-)ceremonies die het hele jaar door op voorgeschreven tijden werden uitgevoerd. Hierbij werd de plantaardige, geestverruimende drug *cohoba* gebruikt. Het hallucinogene poeder of de pasta werd boven op het palet van het draagstuk gelegd. De deelnemers aan de ceremonie snoven de cohoba door gevorkte snuifbuizen op. De effecten van dergelijke rituele handelingen zijn zichtbaar in

de zemí zelf. Het uitgemergelde uiterlijk ontstaat als iemand langdurig gevestigd heeft, zoals gebruikelijk was voorafgaand aan het ondergaan van het ritueel. De duidelijk zichtbare tranen in de ogen van het beeld worden veroorzaakt door de inademing van cohoba.

Cohoba

Cohoba werd onttrokken aan de rijpe zaden van de *Anadenanthera peregrina*, een op een Acacia lijkende boom. De oogst vond plaats tussen oktober en februari. De zaden werden vermalen en vermengd met fijne witte as van de verbrande bast van de boom. Het was regel dat de cohoba door de sjamanen gemaakt werd. Het gebruik van deze stof kan een hallucinogeen, entheogeen (goddelijk) of psychedelisch effect geven, het effect van een visionaire reis, dat wordt geassocieerd met de beoefening van het sjamanisme.

Eeuwenoud

Deze uitzonderlijk goed geconserveerde zemí suggereert dat het beeld zorgvuldig werd bewaard en vereerd, en misschien wel eeuwen is doorgegeven. Het is waarschijnlijk dat de verzorgers van deze zemí dit uitzonderlijke houten beeld uiteindelijk in een grot hebben geplaatst. Vele van de overgebleven houten Taino beelden zijn teruggevonden in grotten. De uitgevoerde radiokoolstofdatering geeft aan dat het beeld tussen 974 en 1020 n. Chr. is gemaakt.

Tot op de dag van vandaag wordt in Zuid-Amerika cohoba gebruikt vanwege de effecten die het veroorzaakt.

hermanvanbleisem@hotmail.com

Literatuur

- Brown, D.A.** (1970). *Begraaf mijn hart bij de bocht van de rivier, de ondergang van de indianen in Noord-Amerika*. Baarn: Uitgeverij Hollandia / In de Knipscheer
- Doyle, J.A.** (2020). *Arte del Mar: Art of the Early Caribbean*. In: *The Metropolitan Museum of Art Bulletin*, v.77, no.3

Internet, geraadpleegd juni 2022

- <https://nl.wikipedia.org/wiki/Taino>
<https://en.wikipedia.org/wiki/Cohoba>

Godenbeeld of zemí,
Taino, waarschijnlijk
Dominicaanse
Republiek,
ca. 1000 n.Chr.,
guaiacum hout en
schelp, h 68,5 cm.
Coll. The Metropolitan
Museum of Art, New York.

